

ประวัติศาสตร์ชุมชน

บ้านหนองโอง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองกุ้งใหญ่ อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น

การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านหนองโอง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองกุ้งใหญ่ อำเภอกะนวน

จังหวัดขอนแก่น ได้แบ่งประเด็นการศึกษาดังนี้

2.1 การก่อตั้งชุมชน

2.2 การพัฒนาชุมชนจากอดีตสู่ปัจจุบัน

2.1 การก่อตั้งชุมชน

บ้านหนองโองก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2469 โดยเป็นการแยกตัวออกจากบ้านผักหนาม เนื่องจากในช่วงเวลาขณะนั้นต้องทำการจับจองที่ดินเพื่อการทำนา โดยที่ดินนั้นอยู่ที่บริเวณบ้านหนองโองในปัจจุบันทำให้มีความห่างไกลด้านระยะทางที่จะเดินทางมาทำนา จึงได้ทำการเลือกที่บริเวณบ้านหนองโองเป็นที่ตั้งในการอยู่อาศัยเพื่อลดเวลาการเดินทางมาทำนา และเนื่องจากด้วยลักษณะภูมิประเทศของบ้านหนองโองเป็นที่ดอน ซึ่งน้ำไม่สามารถท่วมได้จึงได้เลือกที่บริเวณนี้เป็นที่ก่อตั้ง "หมู่บ้านหนองโอง" ผู้ก่อตั้งหมู่บ้านหนองโองมีด้วยกัน 3 คน ได้แก่ พ่อใหญ่บุญมา คำเชียง พ่อใหญ่สีป มาตย์สมบัติและพ่อใหญ่พันธ์ น้อยสุข นอกจากนี้ผู้ก่อตั้งทั้ง 3 คนยังมีความเชื่อในเรื่องทิศทาง โดยทั้งสามคนมุ่งหน้าไปทางทิศตะวันออก เมื่อเห็นต้นไม้ใหญ่ทั้งสามคนมีความเชื่อว่า หากยอดของต้นไม้ชี้ไปทางไหนแหล่งน้ำจะอยู่ทางนั้น โดยแหล่งน้ำที่พบอยู่ห่างออกจากหมู่บ้านไปประมาณ 0.6 กิโลเมตร ทั้งสามคนได้ไปเจอหนองน้ำขนาดกลาง เป็นหนองน้ำที่ใสและสะอาดเหมาะแก่การใช้และดื่ม บริเวณรอบ ๆ หนองน้ำมีต้นสะแบงใหญ่อยู่ริมน้ำ และมีป่าหนามหรือหนามวัวชงจำนวนมาก น้ำในหนองข้างนี้ใสข้างนี้ขุ่น บ้านหนองโองในขณะนั้นมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีสัตว์ป่าจำนวนมาก เช่น กวาง ช้าง เสือ และโอง เป็นต้น เมื่อสัตว์ต่าง ๆ มากินน้ำในหนองจึงถูกหนามวัวเกี่ยวตายเป็นจำนวนมากและที่พบมากที่สุดก็คือ โอง ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายกวาง เมื่อเห็นเช่นนั้นทั้งสามคนจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านตามสิ่งที่พบคือ "บ้านหนองโอง" บ้านหนองโองมีใหญ่บ้านคนแรก คือ นายเขียน ศรีชมชื่น คนที่ 2 นาย แก้วบ้า คนที่ 3 นายเสถียร มาจันทร์ คนที่ 4 นายบุญเพ็ง แก้วบ้า คนที่ 5 นายซารี โพธิ์ศรี คนที่ 6 นายใหม่ สีแก้วน้ำใส และคนปัจจุบัน คือ นายมงคล คำเชียง ที่ดำรงตำแหน่งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2552

2.2 การพัฒนาชุมชนจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ในปีพ.ศ. 2470 บ้านหนองโองได้มีการจัดตั้งวัดแห่งแรกขึ้น คือ วัดอัมพวัน เนื่องจากว่าชาวบ้านต้องการที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเพื่อใช้เป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางพุทธศาสนาและงานบุญประเพณีของหมู่บ้าน ก่อนหน้าที่จะสร้างวัดอัมพวัน สถานที่ที่ชาวบ้านใช้ในการทำกิจกรรมทางศาสนาเป็นเพียงสำนักสงฆ์เท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2502 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนแห่งแรกของหมู่บ้านขึ้น คือ โรงเรียนบ้านหนองโอง เนื่องจากทำให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ง่ายขึ้น และก่อนหน้าที่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนบ้านหนองโอง คนในชุมชนต้องไปเรียนที่โรงเรียนบ้านผักหนาม ซึ่งมีระยะทางที่ค่อนข้างไกลและการเดินทางมีความลำบาก ในปี พ.ศ. 2524 ไฟฟ้าได้เข้ามาในหมู่บ้านหนองโองทำให้คนในชุมชนมีไฟฟ้าใช้สอยในครัวเรือน มีเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ช่วยในการทุ่นแรง ทั้งในการดำรงชีพและการทำเกษตรกรรม รวมถึงสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้คนภายนอกหมู่บ้านได้ง่ายยิ่งขึ้นปี พ.ศ. 2537 นายชารี โพธิ์ศรี (ผู้ใหญ่บ้านในตอนนั้น) ได้ยื่นเรื่องกับทางภาครัฐเพื่อขอให้มีการก่อตั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือรพ.สต.ขึ้นภายในชุมชน

ในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการตัดตั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลขึ้นภายในชุมชน ทำให้ชาวบ้านสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ง่ายขึ้น ทั้งในเรื่องการตรวจรักษาพยาบาลขั้นต้น การฝากครรภ์ การฉีดวัคซีนเด็ก และการตรวจรักษาโรคอื่น ๆ รวมถึงช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเนื่องจากก่อนจัดตั้ง รพ.สต. คนในชุมชนต้องเดินทางเข้าไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลตัวเมืองอำเภอกะนวน ซึ่งต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย และในปีเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดการบริการสาธารณสุขแก่ประชาชนในด้านสาธารณสุขปโรคขั้นพื้นฐาน ทำให้ชุมชนบ้านหนองโองมีน้ำประปาเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค และในการทำการเกษตร

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 และปี พ.ศ. 2540 ชุมชนบ้านหนองโองได้มีการขุดลอกห้วยผักหนามและขุดลอกห้วยยางชลประทานเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับใช้ประโยชน์ และเพื่อเพิ่มปริมาณการกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ในการทำการเกษตรได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง และในปี พ.ศ. 2540 ชุมชนบ้านหนองโองได้มีการจัดตั้งศาลาประชาคมขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดการประชุมการฝึกอบรม และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน โดยการจัดตั้งศาลาประชาคมแห่งนี้เป็นโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชนหรือ SML ซึ่งเป็นโครงการ

ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนได้แก้ไขปัญหาของส่วนรวมด้วยการบริหารจัดการแบบร่วมกันคิด และร่วมกันดำเนินการเพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและชุมชนมีความเข้มแข็งก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

ในปี พ.ศ. 2542 ชุมชนบ้านหนองโองได้แยกหมู่บ้านออกเป็น 2 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 7 บ้านหนองโอง และหมู่ที่ 13 บ้านตอนเงิน เนื่องจากเดิมที่บ้านหนองโองเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ที่มีมากกว่า 200 หลังคาเรือน ทำให้ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง การแยกหมู่บ้านทำให้ผู้ใหญ่บ้านสามารถ

ที่จะดูแลลูกบ้านได้ทั่วถึงมากกว่า และทั้งสองหมู่บ้านได้ช่วยกันในการพัฒนาหมู่บ้านในพื้นที่ของตนเอง เมื่อปี พ.ศ. 2543 ถนนที่ใช้สำหรับการสัญจร และการเดินทางภายในหมู่บ้านมีความสะดวกมากขึ้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงถนนลูกรังเป็นถนนคอนกรีต โดยทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้นำโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กเข้าสู่หมู่บ้านหนองโอง ก่อนหน้าที่จะมีการสร้างถนนคอนกรีตถนนภายในหมู่บ้านนั้นเป็นดินแดง และเป็นทางลูกรัง ทำให้การสัญจรภายในหมู่บ้านนั้นมีความลำบาก แต่เมื่อมีการเข้ามาของถนนคอนกรีตทำให้ผู้คนภายในหมู่บ้านนั้นมีการสัญจรที่ดีขึ้นทั้งด้านการติดต่องานราชการของหมู่บ้าน การเดินทางไปสถานศึกษาของเยาวชนภายในหมู่บ้าน และยังทำให้การลำเลียงพืชผลทางการเกษตรของหมู่บ้านเข้าสู่ตลาดอีกด้วย อีกทั้งยังทำให้คนภายในหมู่บ้านนั้นมีการติดต่อกับคนภายนอกหมู่บ้านได้รวดเร็วและสะดวกมากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2554 เกิดการจัดตั้งคณะกลองยาวขวัญใจมนตรีนขึ้น ซึ่งเป็นการจัดตั้งขึ้นของผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมการเล่นกลองยาวไว้ ซึ่งเป็นการได้รับการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาการเล่นกลองยาวจากรุ่นสู่รุ่น โดยกลองยาวนั้นใช้เล่นกันอย่างแพร่หลาย มักจะนิยมใช้เล่นในงานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น งานแห่นาค งานทอดกฐิน งานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีถวายเทียนพรรษา เป็นต้น แต่ปัจจุบันศิลปะการแสดงพื้นบ้านกลองยาวเริ่มลดบทบาทลง ผู้คนจึงให้ความสำคัญน้อยลง เนื่องจากการเข้ามาของวัฒนธรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนรัก และภาคภูมิใจในภูมิปัญญาการเล่นกลองยาวรวมถึงเป็นการช่วยกันอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมด้านดนตรีการแสดงพื้นบ้านกลองยาว อีกทั้งการนำเยาวชนเข้าร่วมในคณะกลองยาวยังเป็นการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนอีกด้วย

ต่อมาปี พ.ศ. 2556 เกิดการจัดตั้งโครงการเครื่องกรองน้ำขึ้นภายในหมู่บ้าน เนื่องจากทางรัฐบาลได้ให้บกับหมู่บ้านสำหรับการพัฒนาภายในหมู่บ้าน ทางผู้ใหญ่บ้านจึงได้ทำการระดมความคิดกับคนในหมู่บ้านแล้วทำการประชาคมออกมาเป็นการจัดตั้งโครงการเครื่องกรองน้ำ เนื่องจากเห็นว่าภายในหมู่บ้านยังไม่มีน้ำสะอาดดื่ม ต้องทำการซื้อน้ำดื่มจากองค์กรภายนอกหมู่บ้าน ทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน แต่เมื่อโครงการเครื่องกรองน้ำเข้ามาภายในหมู่บ้าน คนภายในหมู่บ้านสามารถไปรอกน้ำจากเครื่องกรองน้ำของหมู่บ้านได้ในราคาถูก ทำให้สะดวกสบายในการหาน้ำดื่มและประหยัดค่าใช้จ่ายของครัวเรือนลงในปี พ.ศ. 2560 มีการก่อตั้งของ

ห้างสรรพสินค้า Big C ขึ้นภายในตัวอำเภอกระนวน ซึ่งทางห้างสรรพสินค้านั้นต้องการบุคลากรและกำลังแรงงานเข้ามาทำงานภายในองค์กร จึงทำให้คนภายในหมู่บ้านมีอาชีพมากขึ้น ซึ่งก็ทำให้มีรายได้ครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 มีป่าชุมชนและมีการขุดหนองน้ำขึ้น โดยการจัดตั้งป่าชุมชนขึ้นนั้นเพื่อให้คนภายในหมู่บ้านนั้นสามารถใช้ประโยชน์ได้โดยสามารถนำสัตว์เลี้ยงไม่ว่าจะเป็นวัวหรือควายเข้าไปกินหญ้า และยังสามารถเก็บของป่าภายในป่าชุมชนได้เพื่อที่จะนำไปบริโภคหรือนำไปขายเพื่อสร้างรายได้ แต่อย่างไรก็ตามคนภายในหมู่บ้านนั้นต้องทำการอนุรักษ์พื้นที่ป่าบริเวณนั้นด้วยเช่นกันส่วนการขุดหนองน้ำนั้นขุดเพื่อเป็นแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ภายในหมู่บ้าน คนภายในหมู่บ้านนั้นสามารถนำน้ำในหนองนั้นมาใช้ในการเกษตร หรือการอุปโภคได้

ในปี พ.ศ. 2563 เกิดการต่อยอดของโครงการเครื่องกรองน้ำสู่โครงการ "โครงการน้ำดื่มประชารัฐ" เพื่อให้ น้ำดื่มในชุมชนที่ผลิตขึ้นสะอาดตามมาตรฐาน อย. มีราคาถูก และทำให้เกิดรายได้เข้ากองทุนเพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน และภายในปีนี้ได้มีโครงการคู่เสี้ยว เกี่ยวก้อยเข้าสู่หมู่บ้าน ซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนจากการสร้างงานสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติสามารถพัฒนาร่วมกัน อย่างเกื้อกูล สมดุล และยั่งยืนต่อไปซึ่งภายในหมู่บ้านได้ส่งเสริมอาชีพให้คนภายในหมู่บ้านด้วยการสร้างสรรค์ผลงานจากผ้าฝ้าย

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านหนองโอง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองกุงใหญ่ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ขึ้นอยู่กับงบประมาณจากภายนอกทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ที่ได้เข้ามาพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการคมนาคม และด้านสาธารณูปโภค และอุปโภค เป็นต้น การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสะดวกสบายในการดำรงชีพ การทำการเกษตรและการติดต่อสื่อสารกับผู้คนภายนอกหมู่บ้านที่ทำได้ง่ายขึ้น